

EL CIM

BUTLLETI INFORMATIU Núm. 3

Apartat 1.141 43080 Tarragona

Desembre 1993

Església romànica de Sant Miquel del Montmell

13è PESSEBRE A LA TALAIA DEL MONTMELL

=====

GRUP EXCURSIONISTA DEL CAMP DE TARRAGONA

11-12 de desembre de 1993

Primer dia

6,30 Sortida del grup de Reus

6,30 Sortida del grup de Tarragona

13,00 Dinar a Puigpelat

Arribada a Santes Creus

21,30 Sopar i ball a la Ponda Grau

Segon dia

7,30 Sortida de Santes Creus

Col·locació del pessebre al cim de
La Talaia del Montmell (861 metres).

15,00 Dinar a La Joncosa de Montmell

Descripció del P. R. C - 1

De Reus a Puigpelat

Horari Parcial - Total		Km.
0,00 — 0,00	Plaça de la Puríssima Sang de Reus, anem pel camí de Valls ara esdevingut un llarg carrer que es continua per la carretera de Constantí.	0,00
0,12 — 0,12	En acabar-se l'empedrat la carretera gira cap a la dreta. El PR continua recte per l'antic Camí de Valls. Aviat passem sota el pont de la via del ferrocarril de Reus a Tarragona.	1,020
0,08 — 0,20	Cruïlla de camins, el que continua la mateixa direcció que portàvem és el Camí de Valls, descrit a la Guia del Centre de Lectura, ara no el seguim car té l'inconvenient de trobar aviat la carretera del Morell i seguir-la durant més de dos quilòmetres tota vegada que aquesta fou construïda damunt l'antic camí de Valls. El PR va cap a l'esquerra seguint el camí del Burgà, el qual, si bé fa una mica de volta, ens estalvia els dos quilòmetres llargs d'asfalt.	
0,01 — 0,21	Travessam la carretera de Reus al Morell i, 50 metres més endavant, la via del ferrocarril Reus-Roda.	1,730
0,05 — 0,26	Trobem un camí ample que ve de la carretera de Reus a la Selva, seguim recte, un xic cap a la dreta.	2,120
0,07 — 0,33	Travessam la riera de la Quadra, continuem en direcció Est.	2,690
0,13 — 0,46	Passem a gual la riera del Burgà, seguim recte.	3,640
0,09 — 0,55	A la dreta del camí veiem les Escoles de la partida del Burgà; aquí el camí gira per agafar la direcció S.E; a la banda esquerra tenim l'entrada del mas de Gual.	4,290
0,10 — 1,05	Som al llit de la riera de La Sisena, per la dreta ve l'antic Camí de Valls que havíem deixat al punt horari 0,20; veiem un pal indicador, anem cap a l'esquerra, Camí de Valls enllà.	
0,12 — 1,17	Creuem el barranc de Sant Ramon, anem trobant camins a dreta i esquerra, però l'antic camí és molt fàcil de seguir car va sempre recte a Sol Naixent.	
0,23 — 1,40	Passem el torrent de Mestre, poc després el camí bifurca, cal seguir el de la dreta, passant entre unes alzines, l'altre puja a una masia; el camí va passant per una trinxera i en arribar al punt més alt veiem davant i a la dreta el pobles de Vilallonga, Morell i La Pobla rodejats de les fumeres de la refinaria de petroli.	7,600

Horari			Km.
Parcial	Total		
0,28	2,08	A la dreta del camí hi ha una caseta i una bassa rodona al costat, immediatament deixem el camí de Valls, que continua al recte, per anar cap a la dreta tot passant a tocar un transformador d'electricitat. Hi ha un pal indicador. Durant uns cent metres el camí va recte al poble del Morell, però després gira en direcció a Vilallonga.	9,340
0,10	2,18	Troblem un camí que ve de la dreta, és l'antic camí de Reus a Vilallonga. Anem recte, no temin cap dificultat en seguir el camí tota vegada que sovint podem veure la cúpula de l'església de Vilallonga davant nostre entre les oliveres. Per cert que l'Arquitectura d'aquest temple és còpia, si bé en petit, de la de Sant Pere de Roma.	10,180
0,22	2,40	Vilallonga és una bonica població que voreja els 1.500 habitants; a més de l'església parroquial esmentada té la de la Verge del Roser on està enterrat el famós cirurgià Pere Virgili, fundador de l'Escola de Medicina de Barcelona (al segle XVIII) i del «Liceo Médico» de Cadix. Entrem al poble i anem fins la plaça de l'església on hi ha una bonica font, continuem pel carrer que acaba en una graciosa arcada que dona a la carretera del Morell al Rourell, la seguim cap a l'esquerra i, després de passar el pont sobre la riera de La Selva, en girar la carretera cap a l'esquerra seguim recte per l'anomenat camí de Les Coves.	11,870
0,11	2,51	Deixem un camí ample en angle recte cap a l'esquerra que porta a la carretera, davant mateix del Cementiri i de l'església del Roser. A la portalada hi ha una inscripció que diu: AVUI PER MI, DEMÀ PER TU. Continuem recte en direcció al Rourell.	12,600
0,10	3,01	El camí fa uns revolts per tal de baixar fins el llit del riu Glorieta que travessem a guàrd sobre unes passeres.	13,400
0,08	3,09	Arribem a la plaça de les Escoles del Rourell; és una petita població, d'uns 600 habitants, situada al bell mig de la plana de la ribera dreta del riu Francoll, tota ella de frondosos avellaners de regadiu. Encara es poden veure les ruïnes d'un castell que, al segle XII pertanyia a l'Orde del Temple, passem pels carrers d'Antoni Cases, Sant Jaume i Major fins la plaça de l'Església on agalem el camí del pontet que marxa en direcció Est i va baixant vers el riu Francoll.	14,000
0,08	3,17	Cruïlla de camins. Aquí tenim dues possibilitats: si estem en època calurosa podem seguir recte i als 10 minuts arribarem	14,620

a la vora del riu Francoll, el seguirem algúes amunt i uns 6 minuts més tard el riu gira en direcció Oest i el camí que el voreja s'enfila per tal de salvar un límbot; abans d'això i per un lloc que varia gairebé cada any degut a les avingudes del riu, hem de passar-lo a gual i anar per l'altra banda fins trobar un camí que va en direcció Est i que ens portarà a la carretera de La Massó a Vallmoll.

Si som a l'hivern o bé en èpoques plujoses, durant les quals el riu baixa fort, o senzillament no tenim ganes de mullar-nos cames i peus, anirem cap a l'esquerra per on hem fet la senyalització amb els colors blanc i groc. La primera variant passant el riu a gual està marcada solament en groc.

0,13 — 3,30	Carretera, davant mateix de l'entrada al poble de La Massó, anem cap a la dreta. La Massó és un poble de característiques similars al Rourell, és curiós el seu campanar que, en lloc d'estar situat en un dels angles de l'edifici de l'església, resta al bell mig de la plaça, completament aïllat del temple.	15,610
0,09 — 3,39	Travessem el riu Francoll pel pont de la carretera.	16,350
0,15 — 3,54	Fi de la pujada, per la dreta s'ajunta a la carretera un camí que puja del riu, per on sortiríem si haguessin seguit la primera variant al punt horari 3,17, continuem per la carretera fins Vallmoll.	17,500
0,12 — 4,06	Un centenar de metres abans d'arribar al poble la carretera gira cap a la dreta, per tal de vorejar-lo, aquí la deixem per seguir un camí ample que continua recte al poble.

Vallmoll és bastant important, situat al Sud de Valls, té uns 1.500 habitants. Es una població molt antiga car consta que fou fundada el segle XI pels avantpassats de la casa de Cardona. Encara es poden veure les restes del seu castell situat en un turó que domina el poble des de Ponent. | 18,390 |
| 0,02 — 4,08 | En entrar al poble, en una placeta situada davant d'un portal trobem una font pública. Aquí hem de seguir el carrer que va cap a la dreta i sortir de nou del poble per un camí que va baixant i anirà a passar per sota de la carretera que hem deixat fa poc, | 18,580 |
| 0,05 — 4,13 | Carretera Nacional de Tarragona a Lleida davant del pont sobre el riuet de Vallmoll, la seguim en el seu trajecte sobre el pont i, a l'altra banda, seguim recte per un camí carreter que s'enfila. | 18,670 |

Horari		Km.
Parcial	Total	
0,03 — 4,16	Biturcació, cal anar cap a l'esquerra i als 25 metres una segona biturcació, ara anem cap a la dreta i pugem fort.	19,120
0,06 — 4,22	Fi de la pujada, trobem un camí travesser, el seguim cap a l'esquerra. El camí passa per la part alta del terreny tot voltant la depressió de Vallmoll, té una bona panoràmica sobre l'Alt Camp i el cim de Miramar al fons. Més endavant es separa un xic de la vorera però continua sempre en direcció Nord.	19,540
0,41 — 5,03	Carretera de Valls a Nulles, la creuem i entrem a Bellavista, petit grup de cases que circunden una plaça. Sortim del poble en direcció Nord, davallant suauement.	22,720
0,07 — 5,10	El camí s'estreny i és poc fressat.	23,250
0,03 — 5,13	El camí esdevé de nou carreter, seguim recte a Puigpelat	23,430
0,08 — 5,21	Troblem un camí que baixa pel llit d'un barrancó, és el GR-7-2 que ve de Nulles. Aquí acaba el PR-C-1. Si anem a Montserrat hem de seguir dit GR en direcció a Puigpelat. Hi ha un pal indicador, al costat de la Mina del Bisbe.	24,050

El detall d'horars i descripció de l'itinerari a partir d'aquest punt el trobareu a la Topo-Guia del GR-7-2.

Per orientació del que vulgui anar de Reus a Montserrat a peu, posem a continuació el quilometratge i l'horari de pas pels pobles, reduïts a la sortida des de Reus, tota vegada que l'horari i el quilometratge de la topo-guia són des de La Mussara i amb la volta de passar per Tarragona.

Horari		Quilòmetres
5,21	Mina del Bisbe de Puigpelat	24,050
6,16	Alió	28,020
8,32	Santes Creus	37,300
11,59	Montagut	49,490
17,02	Sant Joan de Mediona	70,150
21,09	El Badorc	86,650
22,01	Piera	89,900
26,01	Collbató	101,080
27,02	Montserrat (Monestir)	108,250

Descripció del G.R.-7-2

De Tarragona a Santes Creus

Horari		anomenat camí del «Llorito».	Km.
Parcial	Total		
0,17 --- 0,17		Deixem el camí de l'ermita i anem cap a l'esquerra	1.100
0,14 - 0,31		Bifurcació, anem cap a l'esquerra, als pocs metres nova bifurcació, anem cap a la dreta, tot pujant	2.600
0,09 - 0,40		Carretera dels Pallaresos, la seguim cap a la dreta, de seguida passem sobre un pont que travessa l'Autopista del Mediterrani. Passat el pont deixem la carretera i seguim cap a la dreta, paral·lels a l'autopista, és la carretera de Mas Enric.	2.500
0,11 - 0,51		Deixem la carretera nova de Mas Enric i agafem, cap a l'esquerra, la carretera vella, ara abandonada.	3.300
0,02 - 0,53		Agafem un camí ramader, cap a l'esquerra, que passa entre al bosc.	3.500
0,09 - 1,02		Deixem el camí ample per un sender, cap a la dreta, anem en direcció Nord.	4.100
0,09 - 1,11		Trobem un important camí traverser, seguim recte.	4.700
0,02 - 1,13		Passem sota els fils d'una línia elèctrica d'alta tensió, el camí gira cap a l'Est i va baixant entre casetes i petits xalets	4.800
0,04 - 1,17		El camí gira en angle recte cap a l'esquerra, a la dreta veiem les edificacions de Mas Enric, ara utilitzat com a campament militar.	5.100
0,06 - 1,23		Cruïlla de camins, anem cap a la dreta, tot baixant	5.500
0,09 - 1,32		Hem sortir del bosc i som al fons d'una depressió conreada, per l'esquerra se'ns ajunta un camí que ve dels Pallaresos, seguint recte i aviat tornem a entrar al bosc.	6.200
0,05 - 1,37		Deixem a l'esquerra el camí d'accés a la masia Salort	6.500
0,06 - 1,43		Hem pujat fins una carena, per la banda esquerra ve un camí de a masia Salort, baixem per l'altra banda.	6.800
0,06 - 1,49		Bifurcació, anem cap a la dreta i entrem a una bonica placeta amb dues aïroses alzines. Anem en direcció N.E.	7.200
0,11 - 2,00		Carretera del Cellar a Tarragona, la travessem en diagonal cap a l'esquerra i agafem un sender que va recte a una masia abandonada i en arribar al seu davant seguim cap a la dreta, paral·lels a la carretera.	8.000
0,02 - 2,02		En ser de nou prop la carretera girem cap a l'esquerra i baixem.	8.200
0,11 - 2,13		Després de passar sobre unes llosanques de pedra, el camí bifurca, anem cap a la dreta, seguim baixant	8.900

0,08 — 2,19	Retrobem la carretera i entrem al Catllar, bonica població situada a la ribera del riu Gaià, hi trobarem telèfon, ferrocarril, cotxe de línia, bar, botigues de queviures, piscina i terreny de camping. Solim del poble pel camí de Sant Ramon, anem vorejant el riu i a l'altra banda veiem a piscina i el camping.	9.300
0,09 — 2,28	Passem a tocar l'ermita de Sant Ramon.	9.900
0,08 — 2,36	Bifurcació, anem cap a la dreta i travessem el ferrocarril, aviat trobem una nova bifurcació, anem cap a l'esquerra i aviat pugem.	10.400
0,05 — 2,41	Fi de la pujada, cruïlla de camins, seguim recte.	10.700
0,08 — 2,49	Saltem a una pista, cap a la dreta, a uns 200 metres hi ha la resclosa de l'embassament del Gaià. Seguim la pista que continua la mateixa direcció que portàvem.	11.200
0,12 — 3,01	Mas de Moragues, grup de cases mig derruïdes, deixem la pista, que ens portaria a La Secuita, anem cap a la dreta, direcció Nord.	12.100
0,11 — 3,12	Passem el barranc de Renau a gual, seguim paral·lels al barranc, aviat queda a la dreta un bonic tallat de roca.	12.900
0,14 — 3,26	Deixem el fons de la vall i comencem a pujar tot lent amples ziga-zagues.	13.900
0,12 — 3,38	En arribar dalt seguim per la carena, a la dreta del camí queda el «Mas Emilio» actualment utilitzat com a dipòsit d'embarcacions platgeres.	14.600
0,08 — 3,44	Primeres cases de Renau (175 m.), petita població on podem trobar telèfon, cotxe de línia i algun queviure. No ens cal entrar al poble, car el GR segueix la carretera d'accés en direcció Nord.	15.000
0,09 — 3,53	Carretera de Vilabella, la travessem i ens enfilem per un camí carreter, és el camí de Renau a Nulles, de seguida bifurca, cal seguir el camí que puja cap a la dreta.	15.600
0,13 — 4,06	Cruïlla de camins, seguim recte, anem pujant.	16.500
0,10 — 4,16	Fi de la pujada, anem en direcció Nord.	17.100
0,05 — 4,21	Per l'esquerra se'ns uneix un camí, seguim en direcció a Nulles, que veiem davant nostre.	17.500
0,05 — 4,26	Carretera de Tarragona al Pont d'Armentera, la seguim uns quants metres cap a la dreta i agafem el camí, a la banda oposada i entrem a Nulles.	17.900

- Nulles (232 m.) és una població important on trobarem servei mèdic, telèfon, bar, cotxe de línia i tendes de queviures.
- 0,09 — **4,35** Sortim del poble per una bonica plaça a l'extrem Nord de la població, passem sota la via del ferrocarril i a l'altra banda agafem un camí carreter que s'enfila cap a l'esquerra **18 400**
- 0,03 — **4,38** Bifurcació, anem cap a l'esquerra, passem paral·lelament a la via del ferrocarril. **18 600**
- 0,03 — **4,41** Nova bifurcació, el de l'esquerra repassa la via, el GR va cap a la dreta per un camí ample. **18 800**
- 0,13 — **4,54** Deixem el camí ample per anar en angle recte cap a l'esquerra, en direcció Oest. **19 700**
- 0,11 — **5,05** Arribem davant la trinxera del ferrocarril, la passem sobre un pont, a l'altra banda hi han dos camins, el de l'esquerra porta a Bellavista, anem cap a la dreta. Als 100 metres esdevé sender i baixa ràpidament. **20 500**
Al final de la baixada el camí torna a ser carreter.
- 0,10 — **5,15** A l'esquerra veiem l'allorament d'aigua d'una mina és la Mina del Bisbe, que porta aigua a Tarragona. Als pocs metres trobem un camí traverser, és el camí per on passa la ruta de Reus a Montserrat. Hi ha un pal indicador. El GR va cap a la dreta, el camí de l'esquerra és el PR-C-1 (vegis la Topo-Guia de senders de Petit Recorregut). **21 200**
- 0,02 — **5,17** Per l'esquerra puja el camí que ve de l'arbreda de Puigpelat. A la primitiva guia del Centre de Lectura, «de Reus a Montserrat a peu», la descripció la feia passant per aquest camí, però ara no pot ser car el camí ha quedat tallat per un petit embassament. **21 350**
Seguim en direcció Nord, recte a les parets que tanquen l'hort d'en Torroella (antic convent), en arribar-hi el camí les voreja per a banda Est.
- 0,08 — **5,25** Passem sota la via del tren. **22 100**
- 0,03 — **5,28** Carretera de Valls a Puigpelat, la seguim uns 50 metres cap a la dreta en direcció a aquest poble i la deixem per un camí, a l'esquerra que ve a ser la continuació del que venien seguint. **22 250**
- 0,08 — **5,36** Som davant d'una caseta on hi ha l'estació elevadora de les aigües del poble de Puigpelat. Es una petita població d'uns 500 habitants on podem trobar-hi telèfon, bar i alguns queviures. Es molt ric en aigües, si bé el seu subsòl és propietat de diferents minats que proveeixen d'aigua a Tarragona **22 800**

Deixem el camí que puja al poble i n'agalem un altre que baixa cap a l'esquerra.

- 0,01 — **5,37** Bifurcació, cal agafar el camí de la dreta que, de moment **22.900**
sembla que retorni cap al poble. Aviat gira al N.O. de manera
que el poble d'Alió, vers on ens dirigim, queda un xic a la
dreta.
- Anem deixant alguns camins a dreta i esquerra.
- 0,16 — **5,53** A la dreta del camí hi ha la garita d'obra d'un pou. **24.100**
- 0,02 — **5,55** Fem cap a un camí travesser, anem cap a l'esquerra. **24.250**
- 0,08 — **6,03** Carretera de Valls al Vendrell, la travessem i als pocs metres **24.900**
trobem un camí travesser, anem cap a la dreta recte a l'Alió.
- 0,07 — **6,10** Entrem al poble d'Alió, passem a tocar els rentadors i entrem **25.300**
al poble. Alió (268 m.) és una població molt antiga. Va ser
fundada l'any 1171 per Ponç de Bruguera. Podem trobar-hi:
telèfon, bar, cotxe de línia i botigues de queviures.
- 0,03 — **6,13** Sortim per la plaça de l'església, molt ben cuidada i amb una **25.450**
bonica font, per un carrer de la banda Oest que, immediata-
ment gira al N.O., a ran de les parets de l'església.
- 0,03 — **6,16** En sortir del poble queden uns corrals a l'esquerra del camí, **25.600**
en acabar les parets, el camí bifurca, el de l'esquerra da-
vallà, és el camí del Pla de Santa Maria; el GR puja lleugera-
ment cap a la dreta.
- 0,04 — **6,20** Placeta de l'antic Calvari. Hi ha una cruïlla de camins, el de **25.850**
la dreta retorna al poble passant davant del Sindicat. Cal
seguir recte, deixem a mà esquerra la capelleta del Calvari
i seguidament el camp de futbol.
- 0,05 — **6,25** Deixem el cementiri i anem cap a la dreta per un camí ample **26.200**
i ben fressat.
- 0,10 — **6,35** El camí va a topar amb un marge alt de pedra. Aquí trobem **26.900**
un important camí travesser, és l'antic camí de Montblanc al
Vendrell, cap a l'esquerra anirem també a Valls (vegis a
descripció del PR-C-5). El GR va cap a la dreta i als 30
metres cap a l'esquerra, retornant a la direcció Nord que por-
tàvem fins ara. De seguida veiem davant nostre, al lluny, la
silueta cònica del Montagut, on ens dirigim.
- 0,34 — **7,09** Entrem a un tunel que passa per sota l'autopista d'Aragó, **29.250**
continuem per l'altra banda passant pel llit d'un barranc,
aigües amunt. El camí és poc fressat car solament hi passen
alguns ramats.

- 0,12 - 7,21 Carrotera de Vilarrodonà al Pla de Santa Maria, la travessarem 39.900
i ens enfilem per un corriol fins trobar un camí carreter que
seguirem cap a l'esquerra, en direcció Nord.
En aquest punt hi ha un pal indicador.
- 0,13 - 7,34 Se'ns ajunta un camí ample per l'esquerra. 30.750
- 0,03 - 7,37 Camí travessar, per la dreta baixarem a Vilarrodonà, seguirem 30.950
recte passant per la part alta del terreny.
- 0,13 - 7,50 El camí gira lleugerament cap a l'esquerra, hem de seguir 31.850
per la pista que ens portarà fins a Santes Creus.
- 0,45 - 8,35 Entrem a Santes Creus pel carrer de Pere III on hi han gar- 35.000
rebé tots els restaurants i fondes i que seguint-lo ens portarà
fins la Plaça Major.
Santes Creus està a 300 metres sobre el nivell del mar, po-
dem trobar-hi telèfon, servei mèdic, bar, restaurant, fonda i
botigues de queviures. Val la pena de fer-hi estada per
tal de visitar degudament el Monestir.
Santes Creus és un antic monestir de l'Orde del Cister fundat
als començaments del segle XII. Es creu que la seva fundació
es deu als primers elements de la família Moncalà, però la
història es barreja aquí amb la llegenda. Sembla cert que el
primitiu monestir va ser fundat a Valldaura, passà després a
Ancosa i d'allí a Santes Creus.
Les discussions entre els bisbats de Tarragona i de Barce-
lona sobre la jurisdicció del monestir feren que el Papa Ale-
xandre III, per privilegi especial, l'eximís d'altra autoritat que
la Papal.
La importància del monestir va assolir el punt màxim en temps
de Jaume II d'Aragó, que va nomenar els Abats de Santes
Creus com a capellans majors dels reis d'Aragó. També per
privilegi especial del Sant Pare Clement IV els monjos de
Santes Creus podien elegir ells mateixos l'Abat sense que
hi intervinguessin els senyors feudals.
Els darrers temps del Monestir foren tristos, començant per la
profanació durant la guerra dels francesos en la que aquests,
si bé no varen malmetre l'edifici, varen apoderar-se dels va-
sos sagrats i de l'or que hi havia en els ornaments sacer-
dotalis.
Amb la revolució de 1920 comença el saqueig i la destrucció
de les obres de valor. En 1834 els monjos abandonaren el
monestir degut a una epidèmia de còlera, llavors va comen-
çar la destrucció dels edificis per l'obra del temps i també
dels veïns que arrancaven sense pietat les finestres, ferros,
teules i pedres per tal de bastir les seves construccions.
Més tard, el 1870, va ser presó provincial de Tarragona, en
traslladar-hi els penats per a fugir d'una epidèmia que asso-
lava la capital.
Al mig de la plaça Major podem veure el monument a Sant
Bernat Calvó, fill de Reus i que fou Bisbe de Vic i Abat
perpetu de Santes Creus.

SANTES CREUS

Vora el Gaia hi havia un camp anomenat *de la contrarietat* a causa de la discussió dominical que d'anys ençà es removia entre els senyors d'Albà i Montagut. Tingudes en compte les òptimes condicions que el lloc reunia, tant pel que respecta al clima i recolliment, com en abundor d'aigua, els monjos de Valldaura el demanaren als litigants, els quals amb grat el cediren i en marcaren els límits en document de 26 de gener del 1158.

Aquest lloc era també conegut per *Santes Creus*. Segons la tradició, durant les mesades d'hivern venien els ramats de les valls pirinenques a pasturar-hi i fou freqüent que, de nit, els excrements que hi deixava el bestiar fessin eixir fosforescències que eren interpretades llums sobrenaturals. Els bons pastors l'endemà cuitaven a plantar una creu on havien vist el llumet, i com que es repetiren aquests fenòmens i es multiplicà el nombre de creus plantades, aviat fou anomenat *«camp de Santes Creus»*.

Al cap de dos anys de la donació ja hi edificaven, quan un nou entorpirment sorgí amb el plet jurisdiccional suscitat entre l'arquebisbe de Tarragona i el bisbe de Barcelona. Un i altre pretenien el domini diocesà del nou monestir i l'arquebisbe manà no prosseguir l'obra sense el seu consentiment. L'afer no es resolia i els monjos acudiren a Roma i obtingueren d'Alexandre III una butlla als 12 d'abril del 1160, en la qual es deia que els monjos habitessin el lloc si per tot el dia de l'Assumpta no es resolia el plet; i als 10 de setembre del mateix any els exonerà de l'obediència i drets parroquials a un i altre prelat mentre no fos determinat a quina diòcesi pertanyia Santes Creus. Però com que el plet mai no es resolgué, el monestir fou declarat *«nullius dioecesis»*, això és, no pertanyent a cap diòcesi.

D'ençà prosseguiren tranquil·lament les primeres edificacions i l'any 1160 ja hi trobem definitivament traslladats els monjos. Pocs anys després ja s'emprengueren a Santes Creus les grans construccions monumentals que avui admirem.

EL MONESTIR DE SANTES CREUS

SÍNTESI HISTÒRICA

En historiar el monestir de Santes Creus hem de considerar dues èpoques ben definides: la dels abats vitalicis i la dels abats temporals.

La primera, iniciada ja a Valldaura, és la gran època de Santes Creus. La mongia s'enlaira en tota mena d'aspectes. No li manca l'escalf de totes les simpaties. Els Comtes-Reis li prodiguen llurs gràcies i els nobles de la terra no li escatimen les proves de la llur magnanimitat. L'època de grandesa de Santes Creus coincideix amb els segles més memorables de la història de Catalunya.

Era aquell temps en què els abats de Santes Creus eren aureolats del màxim prestigi, i ells i els altres monjos del monestir eren cridats a les intervencions de més compromís de la terra.

Després, vingueren dies negres a la història de Catalunya, que percutiren fortament a Santes Creus. El Compromís de Casp fou el principi de la desfeta; amb la proclamació d'un comte-rei castellà — Ferran d'Antequera —, minvaren palesament les simpaties envers els nostres monestirs i començà la pugna contra les nostres més sagrades institucions, tradicions i privilegis.

Mentrestant, això determinà la minva de donatius i la creixença de pagaments. El cenobi, a desgrat de les quantioses rendes que posseïa, de vegades es veia seriosament compromès per tal d'atendre decorosament la seva magnanimitat i relativa preponderància.

Les guerres, encara, ocasionaren tantes despeses que, si no determinaren l'empobriment de la mongia, podem ben dir que l'estacionaren econòmicament, i la deixaren en situació evidentment pejorativa. Encara s'hi realitzaren importants i nombroses construccions, gràcies a la mesura i circumspecció d'aquells abats vitalicis que, amb tanta prudència, mantenien el desplegament del monestir.

A les primeries del segle XVIII, començà decididament l'època de la decadència de Santes Creus. Els abats quadriennals empenyeren el monestir a una desfeta de la qual no podria redreçar-se. La unitat espanyola malferí el nostre monestir. Allà a les terres centrals de Castella s'era aixecat un cenobi: Sant Llorenç de l'Escorial, que havia d'anorrear la vitalitat sobreixent de les nostres cases monàstiques d'altres temps.

I Santes Creus, com els altres monestirs de Catalunya, vegé córrer els anys, empenyent-se els uns als altres, i succeir-se els abats amb una grisor esfereïdora, sense rastre del seu govern. Fou el principi de la fi.

Els reis ja no necessitaven el parer dels nostres abats: altrament, aquells grans abats tampoc ja no hi eren. Els abats quadriennals, pel poc temps que havia de durar llur govern, no s'esmerçaven en cap obra d'empenta. Cap d'ells no podia lluir llurs possibles qualitats de govern o de política, de grandesa material o espiritual en profit de la Casa i de l'esdevenidor. La vida monacal s'anava esllavissant sense transcendència. La impotència obstruïa tota mena de realitzacions.

Els xàfecs anaven succeint-se. Santes Creus, sempre amatent a defensar els interessos de Catalunya, féu una bona política, tant en temps dels Austries, com a l'adveniment dels Borbons. Fou benamat del poble, baldament manta vegada això l'enemistés amb Madrid. És allò que captiva i sobresurt més de la història de Santes Creus en els seus darrers temps: la defensa i adhesió als interessos de Catalunya, que mai no traïdonà amb servilismes envilidors.

Santes Creus anà aguantant amb fermesa totes les envestides. Una pila de causes s'anaven aplegant i engruixint la ingència que l'havia d'aterrar. I entrat el segle XIX, no hi hagué aturador. L'allau treponejadora entrà i ho devastà. Era el poble enfellonit, fanàtic i revoltat. Aquell poble que amb Santes Creus perdé un baluard de la seva causa, una joia del seu art, un arxiu de tradicions, un forjador de sants i una escola de savis.

I el monestir de Santes Creus finà, com finaren totes les cases monàstiques de Catalunya: era l'any 1835.

DESCRIPCIO DEL CAMI DE SANTES CREUS AL MONTMELL

=====

0,00	0,00	Sortim de Santes Creus per la carretera de Les Pobles.
0.10	0,10	Deixem la carretera per una pista a l'esquerra que puja lleument
0,14	0,24	Troben novament la carretera de Les Pobles, la seguim a l'esquerra uns metres i la deixem per uns marges que voregen l'antic camí avui tapat d'esbarzers. Passem entre conreus de vinya, baixant cap el barranc.
0,16	0,40	Barranc de Rubió. El passem a gual i s'enfilem per un camí que esdevé pista.
0,15	0,55	Som a la carretera al costat de les primeres cases de Masbarrat. Sortim del poble per un corriol que s'enfila i troba altra vegada la carretera. La seguim en direcció Est.
0,15	1,10	Arribem a l'antic nucli de Cal Canonge, avui conegut per l'Albà. Passem pel davant de l'església. Continuem per una sinuosa pista en direcció SE.
0,15	1,25	Mas Palau, conjunt d'edificacions enmig del bosc i els conreus. Cruïlla de pistes, nosaltres anem a la dreta.
0,12	1,37	Mas Matà, enrunat, encara que els camps es segueixen conreant. La pista rodeja el mas per l'esquerra, passant prop de la cisterna i seguint la vora dels conreus. Més endavant, el camí torça a l'esquerra i s'endinsa en el bosc.

- 1,52 Som al mas conegut per Escarbonells, al mig d'una àmplia vall. Seguim la pista que, fent giragonses, fa cap a la carretera de Canferrer.
- 2,07 Enfront trobem un mehir d'uns 3 metres d'alçària que identifica la cruïlla de carreteres que pugen de Rodonyà i Vilardona. Continuem per la carretera en direcció al poble.
- 2,17 Canferrer. Entrem al poble passant pel davant de l'església i la font. Seguim pel primer carrer de la dreta, situat entre les antigues escoles avui convertides en bar i una casa ben arranjada guarnida amb un bonic rellotge de sol.
- 2,20 Sortim del poble cap a Llevant per una pista que transcorre per l'àmplia vall que delimiten les serres del Montmell a la dreta i de Canferrer a l'esquerra. L'indret és curull de masies: cal Bel, masia Ventosa, cal Manot, cal Meliton, cal Merles i ca l'Estell.
- 3,05 Mas Marquina, continuem per la pista de la dreta. Nova cruïlla de pistes, seguim altra vegada per la dreta i als pocs metres, girem novament a la dreta per un estret corriol que s'enfila entre el bosc. Més endavant fem cap a la pista de Canferrer a La Joncosa. La seguim uns 100 metres i tallem per una costeruda dreçera que estalvia les llaçades de la pista.
- 3,35 Collet de Sant Pere. Seguim la pista 30 metres en direcció La Joncosa i la deixem per un camí que puja decidit cap a l'ermita de Sant Miquel del Montmell.

A l'altra banda de la pista albírem les runes de l'església nova del Montmell.

0,15 3,50 Ermita de Sant Miquel. Seguim per un senderó molt penjat que flanqueja la serra cap a Llevant i arriba al coll situat entre el castell i la creu.

0,10 4,00 Creu del Montmell, de formigó. Seguim el camí carener sempre cap a Llevant.

0,20 4,20 Talaia del Montmell (861 m.) sostre del Baix Penedès. Hi ha un vèrtex geodèsic. La vista és grandiosa sobre les masies i els pobles de l'entorn. Al sud-est podem veure el llançol blau de la Mediterrània.

Aquí col·loquem el pessebre i donem per acabada la nostra excursió. Només ens queda baixar a dinar al poble de La Joncosa de Montmell, que veiem al fons de la vall.

=====

El Montmell està format per terres assossegades i tranquil·les, amb bons aires i bells panorames, i per serres que, malgrat la seva relativa proximitat al mar, atenyen alçades de més de 800 metres.

El nom de Montmell voldria dir "muntanya del mar i del cel". En llatí s'escriuria "Montis Maris (et) Coelli". Ja a l'any 1010, en el famós testament d'Adalbert, fill del comte Guitard de Barcelona, es diu que les seves possessions d'Albinyana limiten amb el castell de "Monti Marcelli". Tretze anys més tard, l'any 1023 es manifesta que Marmellar pertany al "terminus Montis Macelli". Més endavant s'escriu "Montmaell" i finalment Montmell. A la nostra comarca encara ho escurcem més i en diem "Mumell".

La muntanya del mar, per què?. Doncs perquè des de temps molt llunyans, quan els vaixells navegaven molt aprop de la costa i no s'apartaven si no els destarotava la tempesta, el Montmell ha estat un punt de referència per a ells. Quan baixaven del Nord, la serra els indicava que eren molt aprop de la capital, de Tarraco. Potser fins de nit podien veure els focs que devien encendre en els seus cims els pobladors autòctons. També a l'edat mitjana el castell i la carena del Montmell van orientar els navegants. Actualment, la creu i el serrat són marcats en les cartes de navegació de molts vaixells, fins d'estrangers.

Bé, i per què muntanya del cel?. Perquè és una serralada força enlairada. Perquè des de dalt la panoràmica és superb. Imagineu-vos la contemplació de l'estelada una nit d'estiu, posats al cim de la Talaia. I perquè una rústega esglésiola, penjada com un niu d'oreneta en un graó de la roca, mostrava el camí del cel als nostres avantpassats.

Les aigües de la zona s'escolen cap a tres conques diferents. Algunes van al Gaià, d'altres desguassen al Foix, i a mas Campanera hi neix la riera de la Bisbal, que és el principal drenatge del Baix Penedès.

Un borrhall d'història

=====

Fa uns 2.400 anys, el Montmell formava part de la Ibèria Cossetana, perquè la població de Cosse o Cissa, situada vora Tarragona, era el cap del territori. La gent vivia de la trilogia màgica de la nostra terra que no ha canviat pas massa: el blat, la vinya i l'oli.

Les nombroses restes de ceràmica ibera i grega trobades contrasten amb els pocs vestigis romans. La vida es traslladà a les planes i a la muntanya només quedaren alguns pastors, llenyataires i carboners.

Mil anys enrera, el Montmell pertanyia a la falca muntanyenca de la línia de marca o frontera del comtat de Barcelona. La carta de població i franqueses data del 17 d'abril de l'any 974. En aquell temps a la zona es van alçar nombroses torres de defensa que més tard esdevingueren masies.

El mehir de Pedrafita

=====

La pedra dreta o la pedra alta de Pedrafita és un mehir antiquíssim que ha donat nom al veí mas de Pedrafita. La pedra ateny una alçada de 3 metres per 0,69 metres d'amplada i 0,40 de gruix. La part que resta enterrada té almenys uns altres tres metres.

Aquesta pedra dreta, per la seva forma presenta una vaga semblança amb una figura de dona embolicada. Una tradició de la comarca explica poèticament que aquella dona anava, tot filant, amb una grossa pedra al cap, per dur-la a Tarragona on bastien la Seu i que, pel camí, trobà una altra dona que ja en venia, la qual li va dir que havia fet tard, perquè la catedral ja estava llesta. Aleshores la primera dona deixà anar a terra la pedra, que va quedar clavada com es veu.

Església romànica de Sant Miquel del Montmell

=====

Es l'anomenada església vella del Montmell. Està dedicada a Sant Miquel i és allà dalt almenys des d'abans de l'any 1200. L'església pertany a l'època romànica. Té una nau de 17 metres de llargada per 3,45 d'amplada coberta amb volta de canó. Un bonic absis semicircular amb dues finestretes, arquets i bandes llombardes que baixen a terra a manera de tosques columnes, tanca la nau de cara a sol ixent.

El castell del Montmell

=====

Es el més enlairat de tot el Penedès. Està posat a una altura de 781 metres sobre la Dent del Montmell, que és com el tallamar de la serra que mira de cara al Camp de Tarragona. Abans de l'any 1000 ja es parla d'aquest castell, que era l'avantguarda de la Marca. L'any 1365 era del bisbe de Barcelona i tenia 52 focs. La torre principal tenia dues plantes i 10 metres d'alçada, amb parets d'uns 2 metres de gruix. El castell ocupa una superfície d'uns 300 metres quadrats, i encara es poden veure restes de pintura a la petita capella.

Església nova del Montmell

=====

Fou la tercera de les esglésies del Montmell. Ara ja fa gairebé quatre-cents anys que es va construir, ja que va ser consagrada l'any 1598.

L'església és espaiosa. A banda i banda de la nau hi havia diverses capelles. El campanar és una ferma torre quadrada amb el seu fossat al costat. Al davant de l'església hi ha un breu baluard amb un petitíssim fossar.

La Joncosa del Montmell

=====

Es el poblet més gran del Montmell i el que fa de cap del terme. Està situat a 429 metres d'alçada en un replà de la vall. D'ell ja s'en parla a l'any 1011. Al 1125 era dels Templers i més tard passà a la corona. Actualment és un lloc bonic, format per diversos carrers ben endreçats i per un petit eixample modern. La Joncosa vol dir lloc de joncs o de vímets, fent referència a l'abundor de fonts i d'aigua que hi ha al rodal. El poblet, malgrat alguna construcció nova feta amb poc gust, és un dels més bells de la comarca.

PREUS DE LA LLICÈNCIA ESPORTIVA PER A L'ANY 1994

LLICÈNCIA + COMMERCIAL UNION (vàlida per a tot el món)

Grans (de 18 a 75 anys)	6.200,- ptes.	6.250
Juvenils (de 14 a 17 anys)	5.900,- ptes.	5.950
Infantils (de 6 a 13 anys)	4.700,- ptes.	4.800

LLICÈNCIA + MGD (solament estat espanyol)

Grans (majors de 18 anys)	4.750,- ptes.	4.950
Juvenils (de 14 a 17 anys)	4.450,- ptes.	4.650
Infantils (fms a 13 anys)	1.575,- ptes.	1.650

LLICÈNCIA + MGD (vàlida per a tot el món)

Grans (majors de 18 anys)	7.500,- ptes.	8.250
Juvenils (de 14 a 17 anys)	7.370,- ptes.	7.950
Infantils (fms a 13 anys)	4.500,- ptes.	4.950

LLICÈNCIA TEMPORAL

Solament és aplicable als casos reglamentàriament previstos	250,- ptes.	250
---	-------------	-----

PREGUEM QUE TOTS ELS INTERESATS EN OBTINDRE LA LLICÈNCIA TRAMITEU RAPIDAMENT LA VOSTRA PETICIÓ A SECRETARIA. (Lluís Díaz - Tel. 32 14 49 de 21 a 22 hores, o Toni Coll - Tel. 75 91 11 de 15 a 16 hores).

RESUM DE NOTÍCIES, INFORMACIONS, OPERTES I PUBLICI
TATS REBUDES A SECRETARIA

=====

Circular 14/93 FEEC.- Nova regulació legal del Parc
Nacional d'Aigües Tortes i Estany de Sant Maurici.

Calendari 93-94 d'obertura dels refugis del Pallars
-Ribagorça-Aran.

Inauguració de 'ampliació del refugi Certascan el
17-10-93.

Publicació del llibre GR-11 Senda Pirenaica

Circular 27/93 FEEC.- Classificació 9a Copa Catala-
na d'esquí de muntanya.

Bases del 1r Premi Francesc Maspons i Labrós d'estu-
dis sobre excursionisme. Folletó.

Circular 28/93.- Nou Telèfon FEEC: 93-4120777 Fax:
93-4126353

Boletín Informativo Federación Española Mayo-Junio
93

4t Concurs de diapositives de Muntanya, Memorial
"Maria Luisa" Infiesto-Asturias. Límit 15 de desem-
bre. Folletó.

Casa de colònies El Pinar Canyelles-Garraf
93-325546-8973002 Folletó.

Programes de escola de natura Cel Rogent
321601 Folletó

Pla d'espais d'interès nacional DOGC 714-1-3-93
(Verd)

Topo-guides GR a la venda Distributions MOR Tel 93-
4070263

Catèleg Edelweiss 93-94 venda per correu de material de muntanya. Tel 93-4548309

Obertura del Càmping Pica d'estats a Areu. Tel 973-624347

ASSEGURANÇA DE LA MUTUA GENERAL DEPORTIVA

=====

Hospitals concertats a la nostra demarcació:

Hospital Sant Pau i Santa Tecla - Tarragona

Centre Mèdic Quirúrgic - Reus

Hospital Sant Joan - Reus

EQUIP DE REDACCIÓ I DISENY DEL
BUTLLETÍ INFORMATIU "EL CIM" :

- * LLUIS DIAZ
- * RAMON BOSCH
- * TONI COLL

CALENDARI D'ACTIVITATS

=====

8/9-1-94 Sortida d'esquí de muntanya GECT

13-2-94 Sortida al Pirineu

20-2-94 Campament d'iglús a Núria CET

7-3-94 27 Festa de 'arbre a muntanya AEC Reus

13-3-94 Trobada -Excursió BTT no competitiva CET

12-6-94 58a Marxa de Regularitat de Catalunya-Lles
de Cerdanya. Club Muntanyenc Sant Cugat

Gairebé cada dissabte es fan excursions matinals al Montsant. Poseu-vos en contacte amb Joan Marquès o Ramon Bosch.

La temporada d'esquí de muntanya ja ha començat. Tenim la col·lecció sencera de fitxes i pensem realitzar diverses sortides de caire fàcil. Aviat esperem rebre setmanalment per fax el butlletí de risc d'allaus. Contacteu amb Lluís Díaz o Joan Gassol.

Les ascensions hivernals al Pirineu sempre depenen del temps meteorològic i de la predicció d'allaus. Encara hi ha tres mils que pujar, tot i que és difícil saber quan. Contacteu amb Toni Coll.